

poate fi peste medie, mediu sau sub medie. Inteligența emoțională este, însă, dobândită, adică se poate învăța, deoarece se bazează pe evoluția persoanei în cadrul social, astfel obținerea unor scoruri mici nu reprezintă neapărat o problemă – oamenii care au obținut astfel de scoruri la teste își pot îmbunătăți, în timp, relația cu sine și cu ceilalți [33].

Bibliografie:

1. ALBU G. În căutarea educației autentice, ed. Polirom, Iași, 2002, 208 p.
2. AZZOPARDI G. Dezvoltați-vă inteligența. București: Teora, 2008. 623 p.
3. BOCOȘ M. DACIA. Instruirea interactivă. Iași, Polirom 2013. 472 p.
4. CHIȚU S. Spre o evaluare autentică. În: Didactica Pro, 2005, p. 65-70
5. CUCOȘ C. Teoria și metodologia evaluării. Iași: Polirom, 2008. 272 p.
6. COJOCARU BOROZAN M. Tehnologia dezvoltării culturii emoționale. Chișinău: UPS, 2012. 328 p.
7. COJOCARU-BOROZAN M., MOCANU N., BALȚAT L. Valorile culturii emoționale reflectate în înțelepciunea popoarelor lumii. Chișinău: Tipografia UPS „I. Creangă”, 2014. 235 p.

COOPERAREA ÎNTRE ADOLESCENȚII TIPICI ȘI CEI CU DIFERITE DEFICIENȚE ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR DE VOLUNTARIAT

Urea Ionela Roxana,
Conf. Univ. Dr.
Universitatea din București
Măcelaru Mihaela,
Universitatea din București
Nicu Alexandra-Nicoleta,
Universitatea din București

Rezumat

Voluntariatul este una dintre activitățile prin intermediul căreia individul își dezvoltă o serie de abilități, competențe.

Lucrarea evidențiază dimensiunile cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii, dar și efectele acestora asupra personalității voluntarului.

Rezultatele obținute ne permit să proiectăm cursuri de formare menite să eficientizeze relația de cooperare între voluntar și persoana beneficiară- persoana cu dizabilități.

Cuvinte cheie: *voluntar, adolescent, adolescent cu deficiențe, cooperare, dezvoltare personală.*

Summary

Volunteering is one of the activities through which the individual develops a range of skills, competencies.

The paper highlights the dimensions of cooperation between the volunteer-teenager and the beneficiary-teenagers with disabilities, but also its effects on the personality of the volunteer.

The results obtained allow us to design training courses meant to streamline the cooperation relationship between the volunteer and the beneficiary-person with disabilities.

Keywords: *volunteer, teenager, teenager with disabilities, cooperation, personal development.*

Abordare teoretică

Formarea viitorului specialist este un proces continuu și complex, care nu se realizează doar la nivelul învățământului, ci este însoțită de o educație continuă (premergătoare la vârstele mici educației continue – L.L.L.) într-o structură unitară denumită dezvoltare personală. Voluntariatul, a

apărut ca formă de ofertă a serviciilor pro-bono a profesioniștilor către tipuri de beneficiari care nu își pot permite plata acestor servicii.

În ultimul timp, voluntariatul a cunoscut noi dimensiuni de abordare; prin intermediul cărora fie se formează abilități într-un domeniu anume, fie se perfecționează aceste abilități.

Ne punem întrebarea firească, ce înseamnă voluntariatul prin dimensiunile sale actuale. Privind definițiile voluntariatului, toate au în comun aceleași elemente: nu este o activitate obligatorie, se desfășoară în beneficiul și în sprijinul altora, nu este recompensat financiar, se desfășoară într-un context organizat.

Prima abordare a voluntariatului: Voluntariatul este activitatea desfășurată din proprie inițiativă, de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială", o regăsim la nivelul Consiliului Național al Voluntariatului și reprezintă în fapt prima conceptualizare teoretică la nivelul României.

Ulterior, ca urmare a dezvoltării activității de voluntariat, conceptualizarea acestuia, a voluntariatului s-a dimensionat. Astfel voluntariatul apare ca "activitatea de interes public desfășurată din proprie inițiativă de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială; activitatea de interes public, este activitatea desfășurată în domenii cum sunt: asistență și serviciile sociale, protecția drepturilor omului, medico-sanitar, cultural, artistic, educativ, de învățământ, științific, umanitare, religios, filantropic, sportiv, de protecție a mediului, social și comunitar." [3]

În ciuda definițiilor conceptuale, până în 2014, în România, activitatea de voluntariat nu era reglementată ca activitate de sine stătătoare în cadrul acțiunilor general sociale statuate într-un sistem denumit solidaritate socială. Astfel, legiuitorul în 2014 extinde conceptul de voluntariat de la nivel național la cel european; în esență „voluntariatul este un factor important în crearea unei piețe europene competitive a muncii și totodată, în dezvoltarea educației și formării profesionale, precum și pentru creșterea solidarității sociale.” [4]

Voluntariatul este indispensabil în foarte multe domenii vizat de politicile Uniunii Europene, printre care putem enumera incluziunea socială, integrarea emigranților, oferirea de oportunități de învățare pe parcursul întregii vieți pentru toată lumea, protecție civilă, dezvoltarea și ajutorul umanitar, oferirea serviciilor sociale etc. [5]

Voluntarul este o persoană fizică care participă la activități pentru a ajuta alte persoane sau chiar societatea. Aceste activități pot fi individuale sau în grup și sunt organizate de anumite persoane care au drepturi publice sau private. De asemenea, trebuie să precizăm faptul că voluntarul nu este remunerat după activitatea întreprinsă.

Voluntarul, ca actor principal în cadrul organizației în care își desfășoară activitatea, prezintă o serie de responsabilități pe care le îndeplinește. Acestea sunt: perceperea activității de voluntariat

ca un angajament serios, comunicarea aptitudinilor, dar și posibilitățile reale de care dispune, oferirea informațiilor privind disponibilitățile ce pot să apară în programul său, disponibilitatea de a învăța, respectarea angajamentelor făcute, acceptarea activităților cărora le poate face față, respectarea confidențialității, manifestarea sincerității în oferta de ajutor, dar și manifestarea credibilității în valoarea activității pe care o va îndeplini, respectarea regulilor pe baza cărora funcționează organizația, recunoașterea limitelor pe care le are, îndeplinirea tuturor sarcinilor asumate, respectarea termenilor limită. În cazul în care nu poate participa sau va întârzia în cadrul unui eveniment, este nevoit să anunțe în prealabil, aducerea la cunoștință a posibilelor probleme pentru a fi discutate și rezolvate, cere ajutorul în cazul în care are nevoie, manifestarea unei atitudini flexibile, manifestarea unui comportament politic, loial organizației în care activează, acceptarea îndrumării și direcționării din partea superiorilor consultarea supervisorului înainte acceptării și asumării unei responsabilități, manifestarea punctualității în cadrul activităților de voluntariat, respectarea drepturilor persoane implicate în organizație, respectarea intereselor organizaționale mai presus de cele personale, tratarea informațiilor legate de activitățile de voluntariat ca fiind confidențiale, menținerea relațiilor pozitive cu ceilalți membrii, dar și respectarea rolului fiecăruia. [6]

Una dintre axele pe care acționează organizațiile de voluntari, în toate formele de structură și organizare, o reprezintă persoanele vulnerabile; existând acțiuni specifice pentru fiecare categorie de persoane vulnerabilitate în funcție de vârstă, grad de vulnerabilitate, regiune de domiciliu. Poate, cea mai vizibilă, dar în același timp și cea mai complexă dimensiune prin care se obiectivează voluntariatul, prin prisma diversității culturale și specifice a beneficiarilor, o reprezintă copiii cu deficiență (nevoie speciale).

Verza E. în 2011 definea deficiența ca fiind pierderea, absența sau alterarea unei funcții (fiziologice, anatomice sau psihice) sau a unei structuri a unui individ, care rezultă în urma unui accident, a unei maladii ori a unei perturbări și care îl împiedică pe acesta să participe normal la activitățile din societate. [2]

Dizabilitatea este definită de același autor ca fiind un rezultat sau un efect al unor relații complexe dintre factorii personali, factorii externi, dar și starea de sănătate a individului care reprezintă condițiile de viață a respectivului individ. Impactul diferitelor medii asupra individului cu o anumită stare de sănătate, poate fi foarte divers, datorită, în principal, acestei relații amintite anterior. Conform CIF, dizabilitatea face referire la afectările, limitările activităților, dar și la restricțiile de participare ale individului. [2]

Datorită complexității fenomenului de deficiență/dizabilitate activitățile de voluntariat necesită o planificare riguroasă și, în esență, se centrează pe satisfacerea nevoilor prioritizate ale beneficiarilor prin intermediul unui parteneriat activ și dinamic și cu participarea activă și

dezinteresată a voluntarilor. Realizarea unui parteneriat între beneficiari și voluntari implică respectarea unui set de reguli derivate din drepturile fundamentale ale omului și din drepturile persoanelor cu dizabilități, după cum urmează: 1. *Să fii calm!; Să nu răspunzi la provocări!* - implică atât capacitate de autocontrol, cât mai ales respectarea caracteristicilor personalităților dizarmonice ale beneficiarilor cu limitări ale responsabilității asociate acestora; în același timp implică abordarea beneficiarului ca partener activ al activității de voluntariat în desfășurare; 2. *Lasă-i să vorbească într-un interval egal pe fiecare beneficiar* - implică considerarea beneficiarului ca principal actor al activităților de voluntariat, realizate pe baza nevoilor sale. Este important să cunoaștem nevoile reale astfel ca resursele pe care le folosim să fie dozate corespunzător în unitatea de timp alocată. Pentru a facilita mai buna înțelegere a ceea ce doresc să spună, putem urmări mișcarea buzelor, pentru a deduce anumite cuvinte pe care doresc să le rostescă; 3. *Respectă beneficiarul ca membru cu drepturi egale al comunității;* 4. *Încurajează permanent beneficiarii pentru a-și valoriza și conștientiza utilitatea socială* - este nevoie permanentă de încurajarea persoanelor cu deficiență beneficiare mai ales pentru ca acestea să își descopere potențialul și să dezvolte sentimentul de apartenență. [7]

Regulile menționate anterior, concepute atât pentru a proteja voluntarul, dar și beneficiarul, au rolul fundamental de a eficientiza activitatea, dar mai ales de a stabili limitele de relaționare, atât pe verticală, cât și pe orizontală și de a preveni izolarea unor membri în cadrul acțiunilor specifice.

Este adevărat că la nivelul fiecărei organizații de voluntari, există și alte reguli specifice în funcție de activitățile realizate, de resursa umană, de specialiștii implicați; toate contribuind la construirea brandului asociației de voluntari.

Metode de cercetare

Demersul nostru investigativ a vizat în esență identificarea dimensiunilor cooperării dintre voluntari adolescenți și beneficiari-adolescenți cu deficiențe și a vizat folosirea a două instrumente specifice. Primul instrument, a fost chestionarul pentru identificarea caracteristicilor cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii.

Cel de-al doilea chestionar a urmărit efectele actului de cooperare între adolescenții tipici-voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii.

Participanți

Cercetarea s-a desfășurat pe un lot de 33 de adolescenți voluntari implicați în activități de voluntariat cu adolescenți cu deficiențe cu vârste cuprinse între 15-18 ani (media aritmetică 16,3 ani, std=.8095), proveniți din mediul urban, ce activează în zona voluntariatului între 1 și 5 ani (media aritmetică 2,05, std=.930).

Procedura

Cercetarea a vizat aplicarea instrumentelor online datorită restricțiilor de relaționare socială impuse pe fondul pandemiei cu Covid-19. Participarea subiecților la cercetare s-a făcut pe baza acordului cu asociațiile de voluntari în care activează, pe deoparte, iar pe de altă parte, prin solicitarea fiecărui voluntar respondent a acordului privind recoltarea datelor de cercetare, prelucrarea datelor, realizarea unui articol pe baza acestor date - în conformitate cu reglementările stipulate de Regulamentul european privind protecția datelor cu caracter personal. Nu am obținut acordul din partea subiecților cu privire la distribuirea bazelor de date recoltate către terțe părți.

Rezultatele cercetării

5.1 Identificarea Dimensiunile actelor de cooperare între voluntarii - adolescenți și beneficiarii - adolescenți cu deficiențe

Primul chestionar a fost chestionarul pentru identificarea caracteristicilor cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii. Distribuția datelor este uniformă cu un indice de oblicitate de la -2.346 către -.155, cu o eroare a indicelui de oblicitate de la .403 la .409, cu un indice de Kurtosis cuprins între -.749 și 4.839 și cu o eroare a indicelui de Kurtosis .788 la .799. Datele colectate sunt prezente în tabelul numărul 1.

Tabelul 1- Caracteristicile cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii

Denumirea variabilei	Media aritmetică	Std.
aprecierea eforturilor depuse	5.273	1.3755
integrarea în grup	4.697	1.2621
relaționarea în grup	4.576	1.2998
cointeresarea acțională	4.303	1.4681
cooperare în sarcină	4.667	1.3150
automotivare	4.939	1.3214
creativitate în sarcină	4.727	1.5667
dezvoltare personală	5.242	1.2988
oportunități sociale	5.182	1.4242
recunoașterea limitelor personale	4.727	1.3056
gradul de eficientizare a capacității decizionale	4.735	1.3098
eficiența personală	4.618	1.2313
starea de bine resimțită	5.618	.9216
satisfacția muncii depuse	5.529	1.0220
îmbunătățirea statusului social	5.636	.9293
gradul de implicare socială	4.441	1.3968
gradul de determinare personală	4.618	1.3030
eficacitate personală	5.441	.9274

5.2 Identificarea Efectelor actelor de cooperare între voluntarii - adolescenți și beneficiarii - adolescenți cu deficiențe

Al doilea chestionar, chestionarul pentru identificarea efectelor pentru cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii. Distribuția datelor este uniformă cu un indice de oblicitate de la -2.646 către -.506, cu o eroare a indicelui de oblicitate de la .403, cu un indice de Kurtosis cuprins între -.545 și 6.032 și cu o eroare a indicelui de Kurtosis .788. Datele colectate sunt prezente în tabelul numărul 2.

Tabelul 2 - Efectele cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii

Denumirea variabilei	Media aritmetică	Std.
Capacitate de autocontrol	4.735	.9632
Organizare	4.708	1.2917
Responsabilitate social	5.618	1.0155
Managementul timpului	4.382	1.3487
Dozarea resurselor	5.118	1.0080
Capacitate de susținere a lui Alter	5.118	1.0376
Capacitatea de planificare	4.735	1.3099
Sentimentul utilității sociale	5.588	0.9250

Interpretarea datelor

6.1 Interpretarea datelor relaționate cooperării între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii

Încă de la început se remarcă faptul că starea de bine obiectivată de către subiecții investigați de noi este expresia efectului de complezență și semnifică în fapt imaginea ideală, mesajul pe care voluntarul vrea să îl transmită societății că activitatea de voluntariat este ușoară și poate fi realizată de către oricine. În fapt, constatăm că starea de bine resimțită este expresia conștientizării responsabilității asociate statutului de voluntar.

Analizând mai atent datele, într-o structură de interrelaționare constatăm că semnaleză faptul că subiecții investigați de noi nu dezvoltă inerția acțională și nici atașamentul față de un tip de activitate sau alta; în esență evidențiindu-se astfel *una dintre caracteristicile fundamentale ale cooperării și anume flexibilitatea și adaptabilitatea acțional valorică*.

Interesant iarăși de remarcat este faptul că voluntarii investigați de noi preferă să se implice în acțiuni sociale gestionabile astfel că, *cooperarea între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii se bazează pe implicare socială în activități cu semnificație atât pentru voluntar cât și pentru beneficiar*.

Remarcăm că, *cooperarea între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii este o formă a dezvoltării personale a voluntarului*.

6.2 Interpretarea datelor privind satisfacția

Cel mai puternic efect pe care îl are relația de cooperare între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii este cel de responsabilizare socială a voluntarului, prin prisma utilității sociale asociate activității de voluntariat. Cele două efecte primordiale se internalizează și devin *valori care se internalizează în structura acestuia și devin repere de analiză a activității altor voluntari*

Concluzii

Activitatea de voluntariat, extrem de nou în România din punct de vedere al reglementării legislative întrucât activități de întrajutorare în situații de criză, activități de suport ale comunității pentru o serie de persoane vulnerabile, au existat în forme restrânse; are la ora actuală o dimensionare și o ierarhizare valorică asociate “beneficiilor” obținute din cadrul acesteia.

Cercetarea noastră a pornit de la premiza că deși cooperarea între voluntari și beneficiari este axă a activității de voluntariat, în cazul în care atât voluntarul, cât și beneficiarul are aceeași vârstă, capătă noi dimensiuni.

Astfel, cercetarea noastră a pus în evidență faptul că: *mesajul pe care îl transmite voluntarul, colegilor de aceeași vârstă, este că activitatea de voluntariat este una ușoară și poate fi realizată de oricine; o dimensiune importantă a relației de cooperare dintre voluntarul adolescent și beneficiarul adolescent deficient este flexibilitatea și adaptabilitatea acțional valorică; cooperarea între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii se bazează pe implicare socială în activități cu semnificație atât pentru voluntar cât și pentru beneficiar; cooperarea între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii este o formă a dezvoltării personale a voluntarului; cooperarea între adolescenții tipici -voluntari și adolescenții cu diferite deficiențe -beneficiarii responsabilizează social voluntarul și îi crează acestuia sentimentul utilității sociale.*

Rezultatele cercetării noastre pot fi folosite: *a. în plan teoretic:* identificarea profilului de personalitate a voluntarului de aceeași vârstă cu beneficiarul deficient; construirea unei metodologii menite să dezvolte și să eficientizeze relațiile de cooperare între voluntari și beneficiari; identificarea valorilor asociate în planul personalității voluntarului; *b. în plan practic aplicativ:* construirea unui program de formare a unor competențe specifice adolescenților voluntari care lucrează cu persoanele deficiente de aceeași vârstă; formarea deprinderilor de relaționare eficace și eficiente cu beneficiarii deficienți; dezvoltarea unor strategii de evaluare a riscului asociat activității de voluntariat cu persoanele deficiente, mai ales în cazul adolescenților; dezvoltarea unor criterii de planificare personalizată a activităților de voluntariat centrate pe anumite categorii de deficiență.

Bibliografie:

1. UREA, IONELA ROXANA. *Statistică în psihopedagogie specială. Note de curs*. București: Universitatea din București, Departamentul de Psihopedagogie specială.
2. VERZA, EMIL. *Tratat de psihopedagogie specială*. București: Editura Universității din București, 2011. ISBN 978-606-16-0006-9
3. <http://www.gal-vulcan.ro/pictures/activitate7/Despre%20voluntariat%20si%20rolul%20voluntariatului.pdf> accesat la data 21.11.2020.
4. *** Legea 78/2014.
5. https://alili2001.files.wordpress.com/2014/12/ro9_a3-2_volunteering-in-the-eu_v-1_ro.pdf accesat la data de 24.11.2020.
6. <http://www.provobis.ro/assets/uploads/2013/01/2Drepturile-si-responsabilitatile-voluntarilor.pdf> accesat la data de 19.11.2020
7. <https://www.slideshare.net/incluziune/comunicarea-cu-si-despre-persoanele-cu-dizabilitati> accesat la data de 21.11.2020.

VALORIFICAREA PRACTICILOR INCLUZIVE ÎN VEDEREA OPTIMIZĂRII INCLUZIUNII SOCIALE A COPIILOR CU CES

Mîslițchi Valentina,
dr., conf. univ.,

Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară,
Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova.

Saviuc Elena,

masterandă, programul de studiu Managementul educației preșcolare,
Universitatea de Stat din Tiraspol,
manager al Centrului pentru copii SUNRISE, Chișinău, Republica Moldova.

Rezumat

Articolul abordează problema valorificării practicilor incluzive în vederea asigurării incluziunii sociale a copiilor cu CES. Considerăm că incluziunea socială de succes a copiilor cu cerințe educaționale speciale este asigurată prin cooptarea potențialul tuturor agenților educaționali, sociali, valorificat în cadrul parteneriatului familie-instituție incluzivă-comunitate. În lucrare sunt expuse unele din experiențele relevante și practicile cu impact semnificativ asupra optimizării educației incluzive și asigurării succesului incluziunii sociale a preșcolarilor cu CES prin valorificarea unui proiect de parteneriat, scopul căruia a vizat cooperarea eficientă, durabilă, continuă dintre familie, grădiniță, comunitate pentru o implicare cât mai activă a părinților, cadrelor didactice, altor specialiști ai echipei multidisciplinare, a agenților comunitari în asigurarea incluziunii sociale a preșcolarilor cu CES.

Summary

The article addresses the problem of valorization inclusive practices in order to ensure the social inclusion of children with special educational needs (SEN). We consider that the successful social inclusion of children with special educational needs is ensured by co-opting the potential of all educational and social agents, valorized within the family-inclusive institution-community partnership. The paper presents some of the relevant experiences and practices with significant impact on optimizing inclusive education and ensuring the success of social inclusion of preschoolers with SEN by valorizing a partnership project, which aimed at effective, sustainable, continuous cooperation between family, kindergarten, community for the most active involvement of parents, teachers, other specialists of the multidisciplinary team, community agents in ensuring the social inclusion of preschoolers with SEN.

Cuvinte cheie: incluziune socială, practici incluzive, preșcolari cu CES, proiect de parteneriat familie-instituție incluzivă-comunitate.

Keywords: social inclusion, inclusive practices, preschoolers with SEN, family-inclusive institution-community partnership project.